WIKIPEDIA

Turc

«Bütün insanlar hür, haysiyet ve haklar bakımından eşit doğarlar. Akıl ve vicdana sahiptirler ve birbirlerine karşı kardeşlik zihniyeti ile hareket etmelidirler.»
Turc(**Dichiarasiòṅ universàla di dirìt ad 'l óm**,*1948*)

«Tut i èsar umaṅ i nàsan lìbar, cumpàgn in di dirìt e dégn a la stésa manéra. I gh'àṅ la raśòṅ e 'l giudìsi e i gh'aṅ da cumpurtàr-as da fradèi 'l un cun c'l àtar.»
(MUD)

Artéccol in dialètt mudnés

Artìcul in Miranduléś

Al **Turc** (*Türkçe*) l'è na léngua altàica ch'la fà part dal grup dal léngui turchi e ch'l'è druàda da 125 migliòṅ ad parsòni stramnàdi in Turchìa, Cipri, Muldàvia, Kosovo, Germâgna e àtar pòst incóra.

Al Turc 'l éra dascórs in d'l Impéri Utumàṅ e al druàva na versiòṅ cambiàda d'l alfabét àrab. In dal 1928 al presidènt Mustafa Kemal Atatürk, ch'al vliva muderniśàr la Turchìa, 'l à mis a da na banda 'l alfabét àrab tulénd a 'l sò pòst quél latiṅ mudificâ.

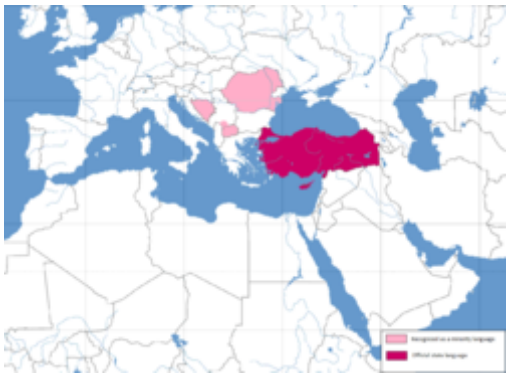
I pòst in du a s dascór uficialmènt al Turc

Indice

Vucàli
Cunsunànti
Gramàtica
Eśèmpi

Vucàli

Al Turc l'è na léngua ch'la tîṅ a drē a l'armunìa dal vucàli: quést a vōl dir ch'in na paròla i gh pōl'n èsar sōl dal vucàli dal stés grup, palatàli o velàri.

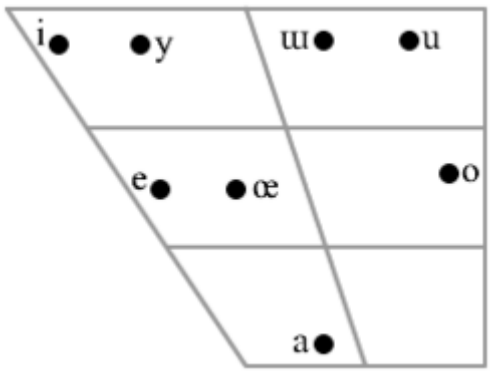

Al vucàli dal Turc

Vucàli dal Turc

	Davànti (palâ)		Dadrē (vēl)	
	sénsa làbar	**cun i làbar**	**sénsa làbar**	**cun i làbar**
élt	*i*	*ü*	*ı*	*u*
bas	*e*	*ö*	*a*	*o*

Al vucàli **a**, **e**, **i**, **o**, **u** i èṅ cumpàgni a 'l vucàli d'lItagliàn (o dal Fraréś/Miranduléś, cun la O e la E saràdi, la [ɛ] e la [ɔ] difàti in Turc i n gh'èṅ minga). La **ü** invéci la s lèś cuma in dla paròla *putèṅ* dita da 'n Mantụàṅ (*pütlét*). Stésa ròba par la **ö** ch'la s lèś cuma in dla paròla *fóra* dita da 'n Mantụàṅ (*föra*). La **I** sénsa puntèṅ

insìma la gh'à un sòṅ difarènt da quéla ch'la gh 'l à.

Al vucàli cun al ségn ^ insìma (asènt circunflès) i èṅ lunghi, cuma in emigliàṅ. La stésa ròba la sucéd quànd a s cata la létra **ğ** ch'la sarvìs sōl a ślungàr la vucàla ch'la vèṅ prima (la paròla *dağ*, ch'la vōl dir *muntàgna*, difàti la s lèś *daa*).

Cunsunànti

Al presidènt Atatürk al fà védar 'l alfabét nóv tòlt sù da 'l Turc in dal 1928

Tastéra dal computer druàda da i Turc

Bòṅ Cavdàn in Turc

Cunsunànti dal Turc

	Làbar		Dènt		Alvèul		Dop 'l Alvèul		Palâ		Vēl		Góla
Naśàl	m				n								
Stóp	p	b	t	d					[c]	[ɟ]	k	g	
Africâ							t͡ʃ	d͡ʒ					
Fricâ	f				s	z	ʃ	ʒ					h
Davśinànt	ʋ				[ɬ]		l		j				
Vibrànt					ɾ								

Al cunsunànti turchi i èṅ cumpàgni asè a quéli d'l emigliàṅ a part quìsti chè 'd sóta:

- la **c** la s lèś sèmpar cuma la *g* dólsa ad *gir*: *Istiklal Caddesi* (ch'a vōl dir *Via Istiklal*) difàti la s lèś /ʤad'desi/
- la **ç** la s lèś sèmpar cuma la *c* dólsa ad *ciàv*: *çocuk* (ch'a vōl dir *putèṅ*) difàti la s lèś /ʧo'ʤuk/
- la **g** l'è sèmpar dura cuma in *gósa*: *gece* (ch'a vōl dir *nòt*) difàti la s lèś /ge'ʤe/
- la **h** l'è sèmpar dita tiràndo dèntar al fiâ
- la **s** l'è sèmpar sórda (cuma in *scrana*)
- la **ş** la gh'à al sòṅ dla *SC* d'l itagliàṅ *sciarpa*: *şarap* (ch'a vōl dir *vèṅ*) difàti la s lèś /ʃa'rap/
- la **y** la s lèś cuma la *J* ad *jutàr*
- la **z** l'è la S sunòra (cuma in *śéndar*)

Gramàtica

Al Turc, cum anc al Finlandéś e 'l Ungheréś l'è na léngua aglutinànta, cun dal paròli ch'i s fànan sù miténd insém di pès indipendènt, paròli curti cun di sufìs śuntâ in fónd.

Turc	Emigliàṅ
ev	la cà
evler	al cà
evin	la tò cà
eviniz	la vòstra cà
evim	la mè cà
evleri	al sò cà
evimden	dla mè cà
evimde	in dla mè cà
evinizdeyim	a sòṅ in dal tò cà
evinizde miyim?	sòṅ-j-a in dal tò cà?

Cum a sucéd anc in dal Giapunéś e in dal Latìn, al fraśi i s fànan miténd prima al sugèt, pò 'l ugèt e a la fiṅ al vérub (léngua SOV).

La gramàtica la tiṅ a drē bèṅ a 'l sò règhli, difàti in Turc a gh'è sōl un sustantìẏ minga regulàr (**su** ch'a vōl dir *àqua*). Stésa ròba p'r i vérub (*èsar* ch'al fà paṅ par sò cònt).

Eśèmpi

- turc: *türkçe*
- a t salùt: *merhaba*
- arvéd'r-as: 'hoşça kalın
- par piaśēr: *lütfen*
- a t ringràsi: *teşekkür ederim*
- a t vój bèṅ: *seni seviyorum*
- bònanòt: *iyi geceler*
- bòn giōran: *günaydın*
- sè: *evet*
- nò: *hayır*

Nùmar da 1 a 10: bir (òṅ), iki (dū), üç (tri), dört (quàtar), beş (sinc), altı (siē), yedi (sèt), sekiz (òt), dokuz (nóẏ), on (déś).

Estratto da "https://eml.wikipedia.org/w/index.php?title=Turc&oldid=110230"

Questa pagina è stata modificata per l'ultima volta il 14 Dec 2016 alle 07:06.

Il testo è disponibile secondo la licenza Creative Commons Attribuzione-Condividi allo stesso modo; possono applicarsi condizioni ulteriori. Vedi le condizioni d'uso per i dettagli.